

A' BÉTSI
MAGYAR KURIRNAK

HATODIK ESZTENDEJE.

1792.

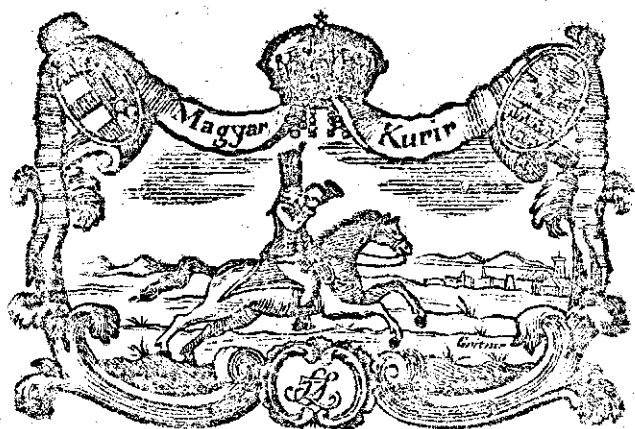
BCU Cluj / Central University Library Cluj



9
Iratott *Esztelneki Szutsvay Sándor* által — és Nyom-
tattatik a' 2 M. Haza' költségével és betüivel.

Dum nova Pannonici numeratur gloria belli,
 Omnis & ad Reducem dum litat ara Jouem;
 Dat populus, dat gratus eques, dat thura senatus
 Et ditant Latias tertia dona tribus;
 Hos quoque secretos memorabit, Roma triumphos,
 Nec minor ista tuæ laurea pacis erit,
 Quod tibi de sancta credis pietate tuorum,
 Principis est virtus maxima nosse, suos.

Martialis. Lib. VIII. pag. 131. Ad Domitianum XV



A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL:

Indílt BÉTSRŐL Kedden 3. Januariusban 1792.

Midőn azt vélnök, hogy a' minden gyermekeivel edgyütt meg-hólt, és minden pompa nélkül el-temettetett 1792-dik elztendőnek minden örökségei a' *Fiskusra* maradnának, elé áll a' múlt Vasárnap az 1792-dik elztendő, első születű fiával *Januarius* edgyütt, 's azt kiáltja: *En vagyok az Universalis Successor!!* Sok 1000 elztendőktől fogva nyert *Privilegiumát*, és a' fényes nap egész *Prothekolumát* hozván bizonyosságul; senki ellene nem szollhata; bé álla a' maga Uradalmába; és Hivatalát folytatja.

Száraz fagyas és igen kellemetes lévén ennek első napja, az a' Fels. Ts. Kir. Udvari nagy Cála; melyhez hasonlóról 10 elztendőktől fogva nem emlékezünk, olly ditsőségesen mene végbe; hogy tsak alig lehetne le-írni. Bétsnek minden nagyobb és



kisebb Uraságjai a' leg-drágább gála készülettel jelenének itt meg. A' N. Magyar K. Testörzö Sereg, a' maga feje H. *Eszterházy* Antal, és több fő Tisztyeivel edgyütt egész Gálában parádéoznak vala. Minden főbb Magyar Gavallérijaink drága Nemzeti Köntösben jelenének-meg, mind magok, mind tselédjeik. A' F. Udvar nyilvánóságosan ebédelt, hol az asztalnál a' Gyerek-ágyos Fő Hertzegné-is jelen lettnek lenni mondatik 3 híres énekesek mulatják vala az Udvar, tsak nem tsudára méltó hangjokkal; mellyről következő Levelünkben bővebben.

Megint egy ujj hir tsendítette-meg a' *Márs* Fiai-nak füleket! — Minden Auszriai Zászló alatt vitézkedő szabadságos Tiszt Urak vizsza hivattatnak a' magok Zászlójak alá — melyből már olly közönséges; de még nem egészszen bizonyos, hir kerekedett, hogy az Austr. Belgiumba 25-ezer fegyvereseink vólnának menendők, és a' Muzika Udvarnak is mint egy ennyi fegyvereseit fogná az Udvar költsönözni. Nem bizonyos ugyan még ezen hir; tsak hallomás — azért, erről-is ezután bővebben. — A' már több elztendöktől fogva szolgáló N. Magyar Kir. Testörzö Tisztekről közelebbi Levelünkben irt tudositás, melly szerint minnyájan 150 forintokkal botsáttatnak vala nyugodalomra, egészszen meg-változott. — Felséges Urunknak ezen ki-hirdetett Rendelés fülibe menvén, Kuriri szolgálatjáról még a' *Toskánai* Udvarnál-is esmeretes *Bernáth* Urat maga eleibe botsátván, minekutánna hozszas és hivséges szolgálatjáért meg-ídsírte vólna minden kérés nélkül Kapitányi Rangal és 400 for. elztendei penzsióval ajándékozása-meg, és ez utánni bővebb kegyelmességét-is igérvén néki; azzal botsáttá-el: Az Ur ugy viselte magát, mint egy betsületes Tiszt hez illett. Azt ígérte ő Felsége, hogy a' többi Tiszteket-is hasonló módon fogja meg-vigasztalni.



Azon fényes *Apartementban* (Udvari Társaságban), mely Dec. 13-dikán, ugymint *Ferentz Fő H. Kis-Affzonykája'* meg-kereszteltetése napján tartott volt az Udvarban, jelen volt, a' több Magyar Dámák között. Mélt. Gr. Ifjabb *Ráday Gedeon* Urnak kedves Hitvese M. *Fáy Susánna* Affzony ö N-sága is; és e' volt ö N-ságára nézve első zsengeje azon Ts. Kir. kegyelemnek, mely szerént *Apartementsmäßsig* (Udv. Társaságokba béjárható Dámává) tétetett. Mélt. G. *Zichy Ferentzné'*, született *Kollórdth* G. Affzony ö Exc-ja által mutatott bé ö N-sága mind a' F. Tsázfárnénak, mind az egész F. Udvarnak, 's az Udvari Társaságnak. — Az Udvar. Társaságokba való bé-járhatóság, olly tisztelet, mellyre született Gróf-Affzonyokat se méltóztat az Udvar; hanemha régi Familiákból valók.

A' Nápolyi Felsőeknek tiszteletekre veretett pénzeknek rézre metzett képeit le-küldötte Gróf *Széchenyi Ferentz* ö Exc-ja a' N. V-gyéknek anyai nyelvünkön irt Levele mellett, mellyben a' többek között érzékeny szívvvel emlékezik H. *Battyáni* Primás ö Eminentziája', H. *Eszterházi* Antal N. Test-örző Kapitány, és Gr. *Pálffy Karoly* Kántzellárius ö Exc. áldozatjaikról, mellyeket t. i. ezen pénzek' veretetésére tettek a' meg nevezett Méltóságok; kik között az első ezer tallérra vitte, először tett ígéretét. Meg nevezi azon Udvarokat, 's Méltóságokat-is. a' mellyeknek adott, és fog adni a' Nemzet' nevében, és mennyit az emlékeztető pénzek közzül: úgy-mint

A' F. Tsáfsz. Kir. Udvarnak 12 nagy arany, 24 nagy ezüst, 50 kis arany, és 300 kis ezüst pénzeket.

A' Fels. *Nápolyi* Királyi Udvarnak, ugyan ennyit.

A' Fels. *Majlandi (Mediolanumi)* Udvarnak, 3 nagy arany, 6 nagy ezüst, 20 kis arany, 100 kis ezüst pénzeket.

A' Fels. *Florentzai* Udvarnak, ugyan ennyit.

A' Fels. *Turini* (vagy *Szárdinai*) Udvarnak, ugyan ennyit.

A' Fels. *Pármái* Udvarnak, két nagy arany, 6 nagy ezüst, 20 kis arany, 100 kis ezüst pénzeket.

A' Szentséges *Római* Udvarnak, két nagy arany, 4 nagy ezüst, 10 kis arany, 100 kis ezüst pénzeket

Királyi Fő Hertzeg Nádor-Ispánynak, 11 nagy arany, 2 nagy ezüst, 4 kis arany, 10 kis ezüst pénzeket.

Hertzeg *Kaunitz* ö Kegyelmeiségének, 1 nagy arany, 1 nagy ezüst, 1 kis arany, 1 kis ezüst pénzeket, Báró *Spielmann* Titkos Tanácsos Urnak, 1 nagy ezüst, 2 kis arany, 4 kis ezüst pénzeket.

„Ezen utól említett két Méltóságok, különös kézfésséggel, 's Hazánk' ditsősségét tárgyazó fardozással jártak el, a' fenn említett Udvarokhoz szólló, 's kegyelmes Felségünknek önnön maga keze vonásával meg-erősített ajánló Leveleknek meg-szerzésében.“

Ezen ajánló Levelekben, igen szép ki-fejezésekkel szóll Tsálfár ö Felsége a' Magyar Nemzetről, 's hathatósan ajánlja azt a' fenn meg-nevezett Udvaroknak, Gróf *Széchenyi* ö Excellentiájával egygyütt. A' *Nápolyi* Felségeknek, különösen irtak mind ö Felsége, mind jó Nádor Ispányunk; és még a' boriték-írálok-is, tulajdon kezek-írásai. Ö Felsége, frantziáúl irta a' Levél' tzmjét: *A' Sa Majesté &c.* Jó Nádor-Ispányunk pedig Déák nyelven: *Serenissimo Ferdinando IV. Regi utriusque Siciliae, Avunculo meo &c.* Meg-bizonyította ezen Irásában is a' mi kegyes Nádor-Ispányunk, melly búzgó indúlattal viseltessék Nemzetünkhöz.

Egy nagy arany pénz, 20 arany nehézségü. Aranyát 4 forint 40 krajtzárra számlálván téfzen 93 for. 20 kr.

Egy nagy ezüst pénz, 3-adfél lót nehézségü. Lotját 2 forintra számlálván, téfzen 5 for.

Egy kis arany pénz, 2 arany nehézségü. Aranyát 4 for. 40 krajtzárra számlálván téfzen 9 for. 20 kr.



Egy kis czüft pénz, 4 lat nehézségü. Lotját 2 forintra számlálván, tészen 30 kr.

Nagy Vázsony szoral *Izora* — „ *Kedves Magyar Kurir!* — „ Az ördög maradjon maga Kénye-Kedve szerint, akár fejr, akár fekete bőrében, mi ne sokat törödjünk véle; elég az hozzá, hogy a' vak ostobaság, olly félszket rakott magának az emberek vélekedésében sok helyett, hogy nem tsak az ördög-re, hanem felebarátyokra-is készek az ő szerentsétlenségeknek okait kenni 's ruházni. Bizonyság lehet erre tsak a' következő történet-is: — Itt Nagy Vázsonyban két Lutrános Oskola mester, múlt September havának 13-dik napján, Vásári alkalmatósággal ki-mégyen a' Városon kívül lévő Csárdába Korhelykedni, 's mivel Bacchus Urammal nagyon öszve-szövetkezödtek, tsak nem arra a' gondolatra fakadtak, hogy ök *inter Deos majorum gentium* számláltathatnak. Hozzá-is fogtak nagy nedéggelleggel álmódozott privilegiumoknak folytatásához: — Ez a' *par nobile fratrum*, egy pár nemes Korhely öszve kaptak egy ivó-pajtással, ki ket-tejektől-is kevesset félvén, noha szüntelen azt kiabálták: *protestdlok, nemes ember vagyok!* annak rendi szerint magyaroslan meg-zsákolta ő Kegyelmeiket, semmit se gondolván protestatiojokkal. 'S mi lett belöle? Bé jöttek nagy tüzessen, hogy mivel oda kinn Jupitereskedni nem tudtak, a' Mars Istennek magokat fel-áldozzák. Helyén-is folyt a' fel-tett szándékjok: mert a' Verbungos Katonák Káplárja a-zonnal kezét fogott vélek 's azon rézég fejjel, mind Ösze János mind pedig Takáts Ilván Mester Uraimék, katona ruhába fel-öltöztettek. Az egész Vásár előtt producálták-is magokat. Valaki tsak látta öket, bámulva pökte tselekedetjeket. Harmad napon jó-Vásár-fiát kénytelenítették mester Uraimék a' Verbungusoknak adni, tudni-illik: mivel Ösze János tsámpásznak találtatott, fizetett 20 Rénes Forintot, Takáts Ilván pedig golyvás nyaka miatt ki szabadulván, az áldomált 15 forintal pótolta-ki. — Illyen szokott lenni a' feslett erkölts jutalma! Már



most, se mester, se katona! 's gondolja-el, kedves Kurirrom, már most ez a' két Korhely, se az Ördögre, se másra nem keni hebehurgya tselekedetének okát; hanem a' predikátorra, ki őket mindenkor jóra kívánta vala vezetni 's inteni. Ez pedig olly szent igaz, hogy ennél igazzabbat egy ujjságró sem irhat.

Buda 29. Dec. — „A' leg-tisztább búza között-is találatik konkoly, és hol van az a' tiszta finum arany, melly között semmi salak ne volna? Ugy esett értésünkre, hogy a' Gömör V-megyebéli Evangelikus Esperest Koroni Eridrikk Uram, a' Papi Hierarkhiának támogatására, a' Zsinat előtt készített Diatribe nevű Munkáját, egy Fő Miniszternek, a' Zsinaton oly kérés mellett küldötte Bétsbe; hogy azt ő Felségének bé-nyujtsa, és a' Szerzőnek Királyi oltalmát munkálódjék-ki. Ennek igazságát (szóll a' Tudósító) magam-is tapasztaltam; midőn a' Könyvet a' Miniszternél szemeimmel láttam. Ezen munka, a' maga veszedelmes következáscire nézve, a' Külső Renden lévőket nagyon és méltán érzékenyítette; azért — kéttseg kívül, tartván a' gyanus Szerző maga-is a' meg-érdemlett üldözéstől, ezt kívánnyá vala le-irt szándékával gátolni — de, az edgyágyúség bordájában szótt gonosz tzélú munka maga magát el-áruván, egy olly böltz Miniszter által félre tétetett. — A' Papi Rendnek az Uralkodásra való vágyódását tsak ebből-is láthatja a' Kurir; mi pedig, kik a' Zsinatban velek e'-felett edgyütt votétkedtünk, kedvetlenül tapasztaltuk. Egy háran pengett e' részben mind a' 2 Zsinat, és mint egy öszve-esküdtéknek lenni láttatnak vala a' jó Atyák, hogy az Ekkláknak Uraikká tehetség magokat. — Az említett Aug. Evangelikus Esperest Petrovits Püspök Urnak-is küldött egy Nyomtatványt ezen Distribúióból — az Urnak-is, ha az olvasást nem érdemlő Könyvek olvasására egy kis préda időt nyerhetne magának — imé küldök egy Diatribet;



A' mit Gr. *Eszterházy* Ferèntz Urnak *Nápoly* Követségéről ez előtt már két ízben is irtunk vala, most tökéletesen bé-tályyesedett; mert már a' F. Ts. Királyi végzés kezénél vagyon, mellyet Státus Referendárius *Spielman* Ur az el-múlt Tsötörtökön vitt vala kezéhez, és a' jövő Februáriusban indulis Nápolyi Követsége ditsósleges székének el-foglalására. — A' F. Fő Hertzeg Palatinus ujj Udvari Fő Mefferét Gr. *Szapáry* János Urat a' *Nagy Ur* maga belső titkos Tanátsofsává tenni méltoztatta, melly Hivatalához tartozó hivségét ő Exja Karátson másod napján hitével petsétlé-meg a' F. Udvarban. — N. Beregh V-gyei Fő *Ispányi Administrator* Mélt. *Pogány* Lajos Ur, a' *Fiumei* Kormányozóvá lett M. *Pázfthory* Sándor Ur ő Nga székébe, a' F. Magyar Kantzellárián, Referendáriusnak tétetett. — Az eddig 6 osztályból el-széledve állott *Ulánus* lovas Lengyel Sereg már most egy 4 osztályból álló Serget formált; zöld Lengyel dalmánt, veres mejre-valót, kék magyar nadrágot, magyar tsizmát, kardot, és Lengyel Süveget nyervén magának; ennek Vezéréül, ama fok győzedelmi Koszoruk alatt ő-szült, tsak vitéz nevérdől-is elége esmeretes *Márs* fia Generál-Májor *Mészáros* Ur tétetett. — Tsalha-tatlan igaz az-is, a' mit előbbi Levelünkben irtunk vala, hogy a' Gr. *Károlyi* Magyar gyalog Sergének Vezére lett Fő Hertzeg *Antal* és Feldmarsal *Lájdinánt* B. *Venkheim* Proprietáriusává. Gen. *Karajczay* Ur Svalizse Német Lovas Serget, Gen. *Mészáros* Lengyel Lovas Serget, és így már 2 született Magyar Vezérenik két más nemzetbéli Serget nyertenek.

Magyar Országunk majd minden szegeleteiből jött Tudófitásaink a' fok Istentelen Tolvajkodásokról, és az ezekkel jární szokott irtozatos gyilkosságokról panaszolnak. — *Pesten* és *Budán* minden napia az efféle gonofságok, valamint Bétsben. — *Dömsöd* tályékáról az iratik, hogy itt zár alatt-is alig lehet egy valamire való marhát, kivált lovat tartani a' Gonosztévöktől. Rá-mennek az istalóra ét-tzaká.



szakának idején, 's el-lopják; és az ellent-álló Gazdá életével fizet; mint egy nem régiben történt példa bizonyága. Egy szegény ember réá esmérvén el-lopott marhájára, midőn azt vizsgálva kérné, a' Tolvajok balta-fokkal rontották fejét öszve. — — *Kunhogyés; Szabadfállás*, és a' körül fekvő környékben volt egy *Kani* (inkább *Kain*) nevű híres mezei Tolvaj, ki azt az egész Környéket félelembe hozta vala. Ennek el-fogásán lokat mesterkedtek; de ha lovára kerekedhetett, az ötöt el-fogni akaróknak, akár mennyin voltanak, ellent állott egy fokófsal (balta tsákány) és ezekben vakmerő károkat tett: midőn pedig Tsárdába ivott vagy bé-ment, lova mellett Strázsát hagyott, hogy tsak nem lehetetlen vala el-fogni. A' múlt Decemberben egy Tsárdába szorítják az ötöt el-fogni kívánók a' Hadnagygyal, 's lóra kapván 5 embernek ellent állott; az edgyik hozzá lőtt pistollyal, de nem találván, öszve gyilkolja vala azt az embert, ha a' másik pistollyra kapván keresztül nem lőtte volna. Ennek az országos Tolvajnak és Gyilkosnak *Kaninak* így leve vége. — Erdélyben, a' 'Sombori, minap jelentett Posta-mester gyilkosságában-is részves volt egy Magyar Országai, nevére és tulajdonságára nézve-is *Ravazdy* nevű nemes ember; ki tsak ugyan a' gyilkos Atyafival edgyütt a' Kolosvári Tömlöztben füttezik.

Csernovitz 20. Dec. — „ Emlékeztetek arra a' mit a' minapában irtam volt a' Pestis iránt, hogy t. i. az Ország Fizicussa egy Chirurgussal és Tisztel el-küldtettenek, a' dolognak meg-vizsgálására: immár ezen Deputátusok vizsgálva-is tértenek, és azt a' nyilvánosságos hirt hozták, hogy a' dologban semmi valóság nintsen. Azonban azt az Afsecuráló hirt hozták a' Mulzka fő Commendérozó Generális Gr. *Brezborodhovtól*, hogy ha valami e'-féle találna történni, azonnal maga fogja a' mi határinkon az első Contumátziát fel-vetni. Ismailba a' drágaság és Jászba a' népnek sokasága miatt, annyira uralkodnak, hogy 2 forint alott a' leg-tsekélyebb ember
fem



sem ebédelhet. A' Moldvai nép nagyon kezdett vala szokni, erre nézve 8000 Kozákok szállitattanak a' Gránitzra, kik senkit engedelem Levél nélkül Moldovából ki nem bocsátanak. A' Congressus Jáfzban szüntelen foly abtan a' Palotában, melyben a' boldogult *Potemkin* lakott, de még eddig semmit egyebet nem tudhatni, hanem hogy a' Törökök a' Muizkák kívánságát lehetetlennek látják tellyesíteni; a' tziel pediglen az, hogy *Moldva és Oláh Ország* a' Törököktől *independens*, mind az által ez az Auszriai — amaz pedig a' Muizka Protectió alatt légyen.

Külső Országi Tudósítók.

Sok férges gyümölsöt termelt a' Világ, melyeket a' 18-dik Sekulum máig sem szünt le-húllatni magáról. — *Romából* ezt írják, hogy ő Szentsege, ki is már egétségét ujra vízfiza nyerte, meg egyezett a' Nápolyi Királlyal, hogy ez, a' maga Országában némelly tsekélyebb háznu Szerzeteket és Klastromokat el-törölhessen. — Na hiszem ez tsak inkább-is meg-leheine, éppen hogy az igazságnak erősebb és szükségesebb lizeget kövei hogyatassanak - meg ép állapotban. *Pánzraként* az Istállót némellykor örömeft égni hadjuk, tsak hogy a' házat meg-oltalmazhassuk.

Brabantzia és Frantzia Ország. — Ezek egy nótán tántzolnak. — A' Bétsben mulató katona Tífti Urak, kik a' Belgiumban lévő Sergekhez tartoznak rendelést vevének, hogy a' magok helyekre mennyenek. Még két Intsinér Urak-is mondatnak a' magok útt yokat Brabantzia felé veteknek lenni. — Azt-is írják Brüzszelből, hogy a' Brabantziaiak engedelmet kértének volna az Auszr. Belgiumi F. Kormányozóktól, hogy a' magok ügyeknek a' Felséges Uralkodó előtt való folytatására Béts - felé Deputátusokat küldhessenek. Némellyek 's nevezetesen azok, kik nem hiszik hogy a' Brabantziai zenebona addig le-tsenedesedjék, még Frantzia Orzágnak ügye vég-képpen el nem válik, azt



tartják, hogy a' Brabántziai Deputatusoknak Béts-
 be való készülete-is, tsak az időt húzó-halasztó ki-
 fogás. — — — *Mekhelmből* egy külség más
 képpen irnak, ugy mint: hogy a' Brabántziai har-
 madik Status, mindenekre reá állott, a' miket a'
 Tsászár az Országától kívánt. Tsak a' Nemesi és
 Papi Rend tehát az, melly a' Kormányozókat ar-
 ra kérte, hogy Bétsbe Követeket küldeni engedjék,
 sőt hogy a' Brabántziai Statusoknak - is, valamint
 a' Lombárdiaiaknak, Bétsben szüntelenül egy De-
 putatust tartani engedtefsék-meg. — — Itt a'
 Papi Rend nappal a' Tsászárról beszéll, étzaka *Van-*
deróttal álmodozik.

A' Nájvidi Ujjság irónak éppen nem olyan Cor-
 respondensei vagynak *Párisban*, mint a' *Régenspur-*
gi Statsrelatzionak A' Nájvidi ezt írja a' maga Cor-
 respondensei után, hogy a' Fr. Király a' maga Dec.
 24-dikén estvéli 6 órakor a' Nemzeti-gyűlésben tar-
 tott Orátzióját olly folyvást el-mondotta mint a'
 Letzkét: de a' melly egész Orátzió a' *Jákobiták* tsa-
 pa mezeitelen szüleménnye. Ezen Klubot még el-
 nem nyomhatta a' *Breteuil* Sektája, noha száma
 nélkül sokan tanálatnak, kik véle együtt a' két
 házból álló Parlamentomnak bé-hozásán munkálód-
 nak. — A' *Jákobiták* még nem szüntenek-meg nagy
 gondot viselni a' Királyi Familára, és fenkinek a'
 Királyhoz bé-menetele nintsen, ha tsak már előre
 egy értelembe lenni velek magát ki nem jelentette
 és még nera bizonyította.

A' *Statsrelatzió* békelségesebb hangon ir a' Ki-
 rályról, u. m. hogy a' Frantzia Nemzet ötet a'
 14 dikben el-mondott beszédéből esmerete-meg való-
 jában Frantziák Királyának lenni. 's a' t. — —
Strafsburgból Dec. 18-kán költ egy tudósíttás, melly
 szerint éppen azon reggelj érkezék oda Párisból egy
 igen sebess Kurir ama nagy híru *Lukner* nevü Fran-
 tzia Patriota Generálishoz, ki-is ezen Generalishoz
 bé-adván a' parantsolatot, onnan haladék nélkül
 indult azon Német Fejedelmekhez, kiknek tarto-
 mányaikban a' ki-vándorlottak tartozkodnak, ilyen
 végső valószszal, hogy Jan. 15-dikén túl a' Frantzia
 Nemzet



Nemzet ellenségeinck fognak tartatni, ha a' ki-vándorlottakat tovább magok között. mint eddig, meg szenedik. A' Generál *Luknernek* küldetett parantsolat ez vólt, hogy tartsa készen magát, és ha bé nem töltenék a' Frantzia Nemzetnek kivánsága, 100-ezeread magával ülljön-bé a' Német Fejedelmeknek Tartományyaiba.

A' tagadhatatlan dolog mindazonáltal, hogy máig-is sokan hadják oda a' Frantziák a' magok Országokat, nem tsak Nemcesek, hanem még polgári renden valók-is. A' Bási Püspökségbe közelebbről egyfzeriben 2 száz Lovasok jöttek által a' Navarra-béli Regimentből, magokkal hozván minden készületeiket.

Luxemburgból az a' hir érkezett, hogy ide vólnának némelly Ausriai Sergek rendeltetve az öszve gyülésre. A' *Svédiai* Király-is Februáriusban már váratik ide, és két Svéd Tifztek 3 hónapokra egy bizonyos lakó helyet fogadtanak-ki. — A' *Kondei* Hertzegről beszélik, hogy *Vormatziában* nagyon alacsony módon kivántanak a' napokban némelly ellenségei, életének végére jární. A' dolog így vólt ki-tsinálva, hogy némelly Emisariusok bé-lopván magokat a' ki-vándorlottak színe alatt a' Városba, egy bizonyos helyen indittsanak zenebonát; a' mellyre a' Nemesség öszve gyülvén, a' Hertzeget magára fogná hagyni, kire ez alatt a' gyilkosok rá menvén, meg-ölhetnék. A' dolog ki-világosodván, semmi nem lett belölle. Hárman mondatnak a' gonosz tévők el-fogattattaknak lenni: kik-is mindent ki-vallottanak. De ez a' dolog még nem világos mindenek előtt.

Az ujj Konstitutió ellen való főbb ellenvetések közzül egy az, hogy mostan még több adót fizet a' Nép, mint ennekölte. Ezen ellenvetést megtáfolta már, jó ideje, a' Grenoblei Kerület; most közelébb pedig a' *Le Gard* nevezetű Departement (Ország Olztálya), melly egy része azon Tartománynak, a' melly ez előtt *Languedocának* nevezetett. Ki-tettzik t. i. világosan ezen Department' elő-



elő-adásából, hogy 1789-ben, 's a' fellyebb való Országglás alatt, 3327963 livrára ment, a' mit pénzül fizettek a' *Gardi Departement*' Lakosai; most nem fizetnek többet 4362075 livránál; melly summat ha ki-vefzünk az előbbeniből: 965288 livra lefzsz a' maradék. Hozzá adván ehez azt az 1200000 livrát, mellyet dézmába fizetett esztendőnként a' *Gardi Departement*, látni-való, hogy annak adóját 2165888 livrával szállította alább az ujj Konstituzió; következésképpen minthogy 320000-re számlálják a' *Gardi Departement*' Lakosait: egy főre, hét livrával osik kevesebb rendes adó, mint vólt az előbbeni. E' fellest, nem fizeti a' Nép azokat a' rendkívülvaló adókat, mellyek a' sóra, dohányra, vasro, bőrre 's a' t. vóltak vetve: nem fizeti a' külömb-külob-féle vámokat-is, mellyeket vettek ez előti, a' Városokba bé-vitt, 's egy Tartományból, más Tartományba szállított portékáktól.

Ezen elő-adásból, következendő nevezetes jegyzéseket kívántunk még közleni: 1.) Azt mandja a' *Departement*' Kormányfzéke, hogy az adónak közönséges fel-ofstása után, tíz napra mindjárt bément annak két harmad része. 2.) Hajdan, a' Kapitálisták semmit se fizettek egyenesen (*directe*) a' magok kapitálistáiktól; de most már, az ujj Konstituzió szerint, ök-is a' magok erejekhez képest viselik a' köz-terhet. 3.) Az előbbeni Igazgatás alatt, 113 millió livrába került a' Státusnak az adó bé-fzedése: most pedig, nem kerül többé 33 milliónál: mellyhez képest többet vefz-bé most a' Status, mint ennek előtte; ámbár kevesebb tereh fekszik a' Népen. Még inkább fog pedig kevesedni ezen tereh, ha el-halnak a' penzionált Papi 's Világi Személlyek. 4.) Magának különösen a' *Gardi Departement*nek 90-ezer livrával könnyebbül a' terhe: ha a' maga Disztriktusainak számát nyóltzról négyre fogja le-fzállítani.

A' Svéd Követ valamint az Orosz Követ-is oda hagyták Párist a' nélkül, hogy az Udvari Etikették szerint vettek vóina valakitől bútsut. Tsak ugyan



gyan értésekre esett sokaknak, hogy el-távozások előtt való estve 8 órától fogva 11-ig vóltanak a' Királynál Audentzián, melly-is nem kitsiny érzékenységet okozott sokakban. — A' Frantzia Követ-is tsak ehez hasonló formálitással bútsuzék-el Pétersburgból, még tsak Pafstust sem nyerhetett a' Tsáfszárnétól az útra, noha ezt annak módja szerint kérte.

Varsóbból ezt írják Dec. 10-dikén, hogy ott az előbbeni napon igen alacsony vetélkédések támodtanak a' Deputátusok között, annyira, hogy az Ország Marsallyainak minden hőltsefségeket próbára kellett ki-tenni; hogy a' vér-ontást meg-akadályoztathassák. A' Constitutzió Baráttjai, ennek edgyik ellensége ellen szollalván-fel, annyira ment vala a' dolog, hogy a' haragosabbak Süvegeiket fel-tsapván, már kardjaikat féligre ki-húzza készen tartják vala: de meg jegyezhettyük, hogy lezenteté-paté a' Királynak jelen nem léte alatt történt, és ő meg-érkezése és közben szollása által el-is tsendesedett. — Lengyel Országot egy közönséges véres és ártalmas Revolutziótól félthettyük. Ismét kezdik az ugy nevezett és a' közelebb el-múlt tizedekből esméretes Confederatzioknak fejei magokat mutogatni. A' dolognak pedig minden eredete innen vagyon, hogy az Orosz Tsáfszárné és a' Svétziai Király között meg-köttetett barátságos és szövetséges frigynek végső Raticatziója, helybe hagyása Dec. 7-dikén költsönösön *Stokholmban* által tserélteték: az Orosz Tsáfszárné pedig a' Lengyel szélek felől nyilvánáságon szaporittya a' maga Sergeit.



Azon N. Enyedi Hora világhoz hasonló tudos háborúnak, mellyről közelebb emlékeztünk vaia, úgy halljuk, hogy már a' többek között ezen káros következése is volna - hogy egy néhányan az érdemesebb ifjak közzül ki-öltöztenek a' magok Római hofzfú köntöfeikből. — Meg-halljuk nem fokára az egészsz dolgot bővebben. — Most tsak azt kívántuk minden nevelő tanítóknak füleikbe sugni : hogy minden nevelőknek, neves — nemes — nevelt és nevelni tudóknak kelleik lenniük. — Nagy Enyedrül kerültének hozzám e' következendő egynehány versek is.

A N E M E S S Z I V.

Sokan fitogattyák azt a' Nemességet,
 A' melly kutya börből véssen erősséget :
 De hol van az melyre a' természet tette
 Petsétjét, 's a' virtus ki-fényesítette.
 Keressük a' hóltak Mesés Országában.
 Nem lakik az élők hit szeget sorában.
 Kölsük-fel *Scipiot és Burbont* porából,
 Szollittsuk ki, *Mátyást* ditső kriptájából.
 'S ha Lelkek' szépségit együve foglaljuk,
 A' Nemes Sziv ritka képét le-rajzoljuk.
 Ah bár tsak az Egek ditső Pictorának,
 Etsetje 's szinei kezembe vólnának ;
 Mellyekkel ő hajdon a' hajnalnak teste
 Körül lengedező tüzes fátyolt feste!
 Hogy egy Nemes Lelket fel-öltöztethessek,
 'S ezer két szin Kronvelt meg-szégényithessek.



Sok műszer vagyon a' természet házában,
Nem önt minden Lelket egy vásott formában;
Nérót egy bordában nem szövö Titufsal,
'S az Udvaris lelkü Mecenast Brutufsal.
Igaz hogy a' számnak szaporittására
Sok gomba emberkéek nőnek egy formára:
De midőn a' Mester azt kezdi próbálni
Hogy meg-vetvén magát, mit tudna tsinálni?
Egy Kötő áll elé faragó székéből,
Bámul a' természet mi jött ki kezéből,
Ezt meg-jegyzi midőn theatrumra hozza,
Mert Nemes Levéllel meg-ajándékozza.
Kevesen esmerik ugy az embereket,
Hogy ki választhatszák az illyen lelkeket.
Tsak Péter Tzár láttya egy 'semle hordónak
Szeméből, hogy jó lesziz Commendérozónak.
De ugyan tsak némely tselekedetekben
Ki-ütik magokat még gyermekségeken;
Az a' ki a' Plutó házát meg-zaklatta,
'S az Egeket izmos vállain tartotta,
Bölsőjéről kapván egy kigyót markában,
Ketté szakasztotta tsetsemő korában.
Majd midőn az Szivben az indulat érik,
A' Nemes lelkeket többen meg-esmerik:
Tsudáld ekkor benne az egyenefséget,
Tsókolja Testvérit, a' régi hűséget,
Melly ingyen ki-nyujtya segítő karjait,
Hogy a' szövövényből ki-vonja társait,
Hová a' kétfzinség keritette őket,
Nyájason bé-tsalván a' könnyen hívőket;
Pírul az ártatlan szemérem mellette,
'S Virtufsát egy fátyol alá el-rejtette:
Ah! ez a' pirosuló fátyol bé-szineli
A' mennyei képet 's érdemét neveli.
Fel-ébredt a' nemcs vetélkedés 's nézi
Millyenek a' Virtus fel-szentelt vitézi,
Frideriket, Casart, Nagy Sándort tsudálja,
'S hogy vélek meg-küsdjek erejit próbálja;
Még pillantását-is hogy ne sértsen ollya,
Nyájos beízedével a' szivet rabolja.



A' mások érdemét ditsérni nem gyözi,
 De nem nyugtzik még nem őket meg-elözi.
 Öntözd ditsérettel az illven plántákat,
 'S nevelsz a' jövendő időknek tsudákat,
 Ha egy ro'sa tövrit, tizta viz áztatja,
 Bimbojának gyenge leplét el-szagatja;
 'S rogyogva buvik ki skárdát-polájából,
 Mint egy tsinos Dáma öltöző hazából:
 Igy ha a' ditséret tápláló Nektária,
 Egy eleven szívnek gyökerét el-járja,
 Titkos tüztől hevült nemes indulatja,
 A' virtus Isteni képét ki-mutatja.
 Vigyáz a' hir reá, 's mikor érdemeli,
 Tsattagó szárnyain töstént fel-emeli,
 Fel-kapja az Egek tüzes kárpittyára,
 'S ki tévzi a' népek' tsudálkozására:
 Mint a' hajnal Csillag meg-érkezésével
 A' többi szégyent vall pislogó fényével,
 Ő frilsen ki-mosdott a' tenger vizében,
 Rogyog a' vidámság tüzelgő szemében,
 Ifjú ortzájának mosolygó sugára
 Rá süt az éjtszaka kormos udvarára,
 'S leg-ottan mint hályog az ember szeméről,
 Ofzlik a' fetétség az Egek térjéről:
 Igy midön az Ifju Herók elé álnak,
 A' Népek kedvesebb hálványt nem találnak.
 Midön *Márs* harsogó értz Trombitán ordit,
 'S ezer dühött népet egymás ellen fordit.
 A' Rezes Svadromok tsatázó rendének,
 Látása lángat ad a' Heró szívének:
 Gyalog áll a' halál véres piattzára,
 Vagy fel-ül sárkánynál tüzesebb lovára,
 Mellynek a' sik mezön ollvan nyargalása
 Mint a' felleg hátán az ég villámása:
 Vér habbal tajtékzik ezüstös zablája,
 Kénköves láng orrán ki jövö párája.
 Rajta a' lisakos meleg vértől ázik,
 Még-is mint egy ifju Orofzlány tsatázik.
 De majd ha *Bellona* el-ofztya Táborát,
 'S az arany békelség fel-vonja sátorát.



Nem hal meg az élet nyújtó olaj ágok
Arnyékában az ő Nemes vidámságok:
Ekkor tüzét *Themis* oltárán égeti,
A' nyögő Özvegyet 's árvát fedezgeti,
Érzi hogy nem lehet a' pénz lélek árra,
'S nem lesz az igazság alaton Kalmára.
Nem fél a' Községnek bal itéletétől,
Sem egy Despotának mérges nézésétől,
Ha a' bomlódozó Világ rá borította
Düledékit, ötet meg nem tántorította.
Ki buvik a' sárga irigység vázskából,
Dögletes felhő párállik torkából.
Jönek a' Zivatar gyászos hir-mondói,
A' rágalmazásnak kárógó hollói,
Halszik tsete-patés szájokból megszfére,
Hogy menkő zápor jö a' Heró fejére:
Ez a' Sas keselyű pedig le-neveti,
Hogy a' varjak cigány ferge ijefzeti,
'S midőn látja, hogy a' felhők közelednek,
'S égő magzataik méhekben küzködnek,
Ki-terjedt szárnyait addig próbálgatja,
Míg az emberiség terhét le-rázhatja:
Ekkor néki hasit 's irigyi láttára,
Fel-áll virtusinak márvény kö-szálára:
Innét alá nézván mosolyog magában,
Midőn a' Despota dúl fül haragjában,
Látván hogy setétből ki-nyújtott karjának,
Ropogó menkövi pásintra hullának,
E' ditső kö szálról *Sándor* tsak úgy látszik,
Mint egy pajkos gyermek ki kártyával jádzik.
Azokból házat rak, hogy ismét le-rontsa
A' négy szegeletűt kerekért el-bontsa:
Mint a' habok midőn egymást sűrűn tolyják,
Hogy külön ne jöjjön együtt meg-gátolják:
Azonban ha sokan egymásra omlanak,
Költönös terhektől mind öszve romlanak,
Neveket el-velztvén tsupa vízzé válnak.
'S így Annyok méhekben koporsót találnak,
Illyen formán rontják egymást a' Nemzetek,
Míg el-enyész lalsan lalsan nevezetek.

Örökké



Örökké valóság te nyeled-el őket,
 Te temetsz el vellek minden elzúzókat!
 Isten! a' mi bálvány egy bolond fejében,
 Millyen alatsóság a' böltsnek szemében,
 A', bamul a' Spanyol vitorlás várain,
 E' fir Amerika tsontja rakásain,
 Mellyek a' dölfös Nép kegyetlenségének
 El-törölhetetlen olzlopi levének.
 Négy lokaj áll a' ház négy szegeletére,
 'S lisztet lö középbe egy bolond fejére,
 Mellette a' Koldus vakarja dezsáját,
 'S köny tseppekkel gyurja végső pogátságát,
 Mig egy nemes Lélek testét sonyorgatja,
 'S naponként kevesebb ételre szoktattya.
 Tsak hogy fillérenként gyűjtött bövségéből,
 Ki-vehesse *Lázárt* szükölködéséből.
 A' bölts ha könyháját leg-jobban fel-üti,
 Egy tál arany érő répáját meg-süti.
 A' bolond gazdagnak tsak egy vatsorája,
 A' föld öt részinek fűszerfűzám prédája.
 Egy Belga a' tenger lik hátát nyergeli,
 Szárnyos arbotz-fáit az égig emeli.
 Repül a' félelmes Jappon rév partjára,
 Vagy a' gyöngyös Indus meleg határára.
 Nézd-el fáradsága bizonyos jutalmát,
 Egy deszka választja éltét és firhalmát;
 A' szegény bölts maga Gyémántja magának.
 Izt ad a' tsendesség minden falatjának:
 Gyöngyért az Albion buvára nem léfzen,
 Ékelséget szive tárháziból véfzen.
 Narcissus leszfz, bc néz lelkének tükrében,
 Gyönyörüséget lel tulajdon képében.

Szentpáli Lörintz.